

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 5145/23

לפני : כבוד השופטת ד' ברק-ארז
כבוד השופטת ג' כנפי-שטייניץ
כבוד השופט ח' כבוב

העותרת : התנועה למען איכות השלטון בישראל

נ ג ד

המשיבים : 1. שר הביטחון
2. צה"ל
3. ממשלת ישראל
4. היועצת המשפטית לממשלה
5. הכנסת

עתירה למתן צו על-תנאי ובקשה למתן צו ביניים

בשם העותרת : עו"ד אליעד שרגא, עו"ד תומר נאור, עו"ד הידי
נגב

פסק-דין

1. ההסדרים המיוחדים שנקבעו לעניין גיוסם של תלמידי הישיבות בפרק ג' 1 לחוק שירות בטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986 פקעו ביום 30.6.2023. חרף זאת, לא נחקק בשלב זה כל חוק אחר בנושא. משאלה הם פני הדברים, הוגשה העתירה דנן אשר שבה ומניחה לפתחו של בית משפט זה את שאלת גיוסם של תלמידי הישיבות.

2. העתירה פורסת באופן כרונולוגי את "אבני הדרך" בכל הנוגע לטיפול המתמשך בשאלת גיוסם של תלמידי הישיבות, מבלי שהדבר הגיע לכלל פתרון סדור. כעת פקע תוקפו של ההסדר המיוחד האחרון (שאף נפסל בפסיקתו של בית משפט זה – בבג"ץ 1877/14 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' הכנסת (12.9.2017) – מבלי שהדבר הוביל לשינוי דה-פקטו, נוכח דחיות שונות במועד כניסתו של פסק הדין לתוקף). על רקע זה, נטען בעתירה כי על בית המשפט לתת צווים שעניינם אכיפת גיוס שוויוני של כלל המועמדים לשירות ביטחון, לרבות תלמידי הישיבות, וכן להוציא הנחיות מתאימות

לגורמי הגיוס ולמשטרה הצבאית. באופן קונקרטי, העתירה הופנתה כלפי החלטת הממשלה מספר 682 מיום 25.6.2023, שעניינה "השירות בצבא ההגנה לישראל והוקרת המשרתים", בהתייחס למדיניות גיוס תלמידי הישיבות שנקבעה בה ואשר צפויה לחול בתקופה שמיום 1.7.2023 ועד לחקיקתו של הסדר סטטוטורי חדש. כן התבקש מתן צו ביניים ביחס לכניסתן לתוקף של הוראות ההחלטה בעניין.

3. ניתן להבין כי העוסקים בנושא חווים תסכול, ואף תחושת אין אונים – בבחינת "ראיתכם שוב בקוצר ידכם" – בשל כך שהנושא העומד במרכז העתירה, ואף נתון לוויכוח ציבורי נמשך, לא הגיע לכלל פתרון. אולם, אין באלה כדי להצדיק הגשת עתירה הקוראת לגיוס כללי מיידי ימים ספורים בלבד לאחר שהשתנה המצב המשפטי הרלוונטי.

4. אכן, העותרת פנתה ביום 11.6.2023 לשר הביטחון והרמטכ"ל בכל הנוגע לפקיעתו הצפויה של ההסדר. אולם, הייתה זו פנייה כללית בלבד שקדמה לדיון בנושא בממשלה. בהמשך לכך, היא פנתה גם אל פורום הממשלה ביום 25.6.2023 בבקשה שלא לקבל החלטה שעניינה אי-גיוס חרדים לצה"ל, עובר להחלטה שהתקבלה בנושא זה בהמשכו של אותו יום. העותרת פנתה עוד ליועצת המשפטית לממשלה ביום 26.6.2023, למחרת קבלת ההחלטה, וכן לכלל שרי הממשלה וליועצת המשפטית לממשלה ביום 29.6.2023. דא עקא, לא ניתן לראות בפניות אלה, ובפרט נוכח פרק הזמן הקצר שחלף מאז נשלחו, משום מיצוי הליכים ראוי לשמו. זאת, בהתחשב במהות העניין העומד לדיון ובמכלול הנסיבות. עם פקיעת ההסדר הסטטוטורי המיוחד בנושא, נוצר מצב חדש. אפילו היו המשיבים מעוניינים ללכת בדרך שבה חפצה העותרת, אין ספק שלא ניתן היה להשיב תשובה ראויה לשמה בסוגיה כבדת משקל ומורכבת זו בתוך לוח זמנים כה קצר (ראו: בג"ץ 2572/17 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' הממונה על ההגבלים העסקיים, פסקה 3 (30.3.2017); בג"ץ 6596/22 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' היועצת המשפטית לממשלה, פסקה 3 (3.10.2022); בג"ץ 6103/22 החברה להגנת הטבע נ' שרת הפנים, פסקה 11 (14.11.2022)).

5. אין להכחיש כי הטיפול בנושא – בראייה תהליכית – ארוך מאין כמותו. אולם, "המטען העודף" של הטיפול המתמשך בנושא לאורך שנים, אינו פוטר את העותרת מכיבוד הכללים בנוגע למיצוי הליכים שלם. הגשת עתירה בעניין יכולה להתקבל על הדעת לאחר שתינתן למשיבים שהות מספקת למתן תשובה. לצד זאת, הדעת נותנת כי לא ניתן אף לצפות להתמשכות בלתי מוגבלת של הטיפול בנושא.

6. סוף דבר: העתירה נדחית. בהתחשב בכך שלא נדרשה תגובה ומתוך התחשבות בתרומתה של העותרת להבהרת המועד שבו יפקע תוקפו של החוק המיוחד – אין צו להוצאות.

ניתן היום, כ' בתמוז התשפ"ג (9.7.2023).

ש ו פ ט

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט ת